

INHOUD

1. Voorwoord	2
2. VOICES	3
3. Gedicht: ‘Vriendschap’	4
4. Statuut van de vrijwilliger	5
4.1 <i>Definitie</i>	5
4.2 <i>Vrijwilligersovereenkomst</i>	5
4.3 <i>Positie van de vrijwilliger in de huidige regelgeving</i>	5
5. Massamedia: Socialisatie en Cultuur	6
6. Werkstuk Levensbeschouwing	9
6.1 <i>Wereldgodsdiensten</i>	9
7. Definitie van godsdienst	12

COLOFON

Federatie van Zelforganisaties in Vlaanderen vzw
Tolhuislaan 84 A
9000 GENT
Tel 09 235 26 30
Fax 09 235 26 39
e-mail: FZO.VL@skynet.be

redactieraad : Saban Gök, Mavambu Mavangu, Orhan Akdeniz, Ridvan Can

verantwoordelijke uitgevers : Mavambu Mavangu en Ridvan Can

Lay-out en vormgeving: Mustafa Sönmez en Ridvan Can

De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage

1. Voorwoord

De regionale en Europese verkiezingen zijn zopas achter de rug. Zoals u het ongetwijfeld heeft gevolgd, zijn er beangstigende resultaten ontstaan wat het extreem-rechts betreft in het politiek landschap, en dit helaas in onze Vlaamse regio.

U zal het allicht beamen dat deze resultaten onze diverse maatschappij, kortom de diversiteit, niet ten goede zullen komen.

De strijd met extreem-rechts is allesbehalve al gevoerd, integendeel, het zal nu pas in al zijn geledingen moeten beginnen.

Onze visie hieromtrent is dat we als (het allochtone) maatschappelijk middenveld beter werk moeten verrichten om stevige bruggen te slaan enerzijds tussen de verschillende bevolkingsgroepen en anderzijds het beleid.

We mogen het extreem-rechts de kans niet geven om onze positieve inspanningen van de laatste jaren van de tafel te laten vegen.

Een zeer belangrijk aspect is het dialoog met de misnoegde (autochtone) kiezer. Dat moeten we zowel op micro- als op macroniveau verwezenlijken.

Op microniveau kan elk individu positieve dialogen starten in het dagdagelijkse leven met de medeburger.

Wij als volwaardige medeburgers moeten ons zeker open stellen voor de andere medeburger, want, dialoog is een efficiënt middel om vooroordelen weg te werken.

Een ander werkpunt is het betrekken van diverse doelgroepen bij de activiteiten van het allochtoon middenveld, maar ook tegelijkertijd allochtonen aanmoedigen tot het participeren aan traditionele (autochtone) activiteiten.

Zo zal de diverse culturele verrijking als een hefboomfunctie fungeren om dichterbij te komen tot onze ideale maatschappijbeeld.

Laten we allen er werk van maken om onze diversiteit in positieve daglicht te brengen om zo de onverdraagzaamheid in de maatschappij te minimaliseren.

Laten we de harmonieuze diversiteit tonen aan hen die de diversiteit niet willen inzien als een positieve maatschappijbeeld .

Hierbij roep ik iedereen op om zijn steentje bij te dragen, en alert te blijven voor gevoelige thema's die ons allen als medeburgers aanbelangen.

Ik wens iedereen veel moed en sterkte toe om samen te denken en samen te werken aan een harmonieus "leefbare" samenleving!

Veel leesplezier,

Mehmet Sâdik Karanfil
voorzitter FZO-VL

2. VOICES

Voices is een driemaandelijke publicatie van FZO-VL.
Hierdoor hebben de aangesloten leden de mogelijkheid om hun ideeën, activiteiten, opvattingen,... bekend te maken bij een breder publiek.

Dit betekent echter niet dat niet aangesloten verenigingen of individuen geen bijdrage zouden kunnen of mogen leveren. Als pluralistisch en democratisch ingestelde federatie willen wij zoveel mogelijk stemmen (voices) laten horen. Ook al zijn het niet steeds de onze.

Alle onderwerpen die in meerdere of mindere mate in de interessesfeer van onze doelgroepen liggen mogen aan bod komen. Bij deze zijn al onze lezers en geïnteresseerden uitgenodigd.

De bijdragen kunnen ook in andere talen worden gepubliceerd.

Mensen die naast het schrijven ook intensiever met de publicaties willen bezig zijn kunnen zich ook kandidaat stellen tot het zetelen in de redactieraad.

Zijn er overtuigden. Jullie kunnen zich richten tot:

FZO-VL – redactieraad
Tolhuislaan 84 A – 9000 GENT
Tel 09 235 26 30
Fax 09 235 26 39
e-mail: info@fzovl.be

Ridvan Can
directeur FZO-VL

3. Gedicht: 'Vriendschap'

Vriendschap

*ze zijn er
maar niet gewoon
ze komen en ze gaan
maar meestal blijven ze
je kan er veel van verzamelen
of je kan er een uniek stuk uitgekozen hebben
of een mengeling*

*maar !!
je mag nooit liegen
bedriegen
of ze onrecht aandoen
want dan zijn ze je liever kwijt dan rijk*

*je houdt van hen
je koestert hen
je luistert naar hen
je beleeft fun met hen*

ze zijn speciaal

om nooit te laten gaan

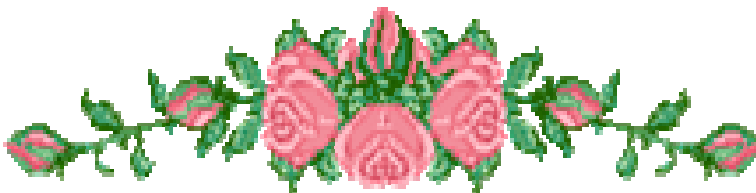
want door hen ga je door en blijf je soms leven

dus

vrienden zijn niet zo normaal

*ze zijn er niet zomaar
ze zijn een geschenk een geschenk van God
een geschenk waar je hard voor moet werken*

** * * * **

4. Statuut van de vrijwilliger

4.1 DEFINITIE

De definitie van het vrijwilligerswerk bevat zes elementen:

- ✓ Een activiteit
- ✓ Met onverplicht karakter
- ✓ Ten behoeve van anderen of van de samenleving
- ✓ Die onbezoldigd
- ✓ In min of meer georganiseerd verband wordt verricht
- ✓ Door een natuurlijke persoon

Vrijwilligerswerk is onderscheiden van beroepsarbeid, vermits men met dit laatste inkomen verwerft.

Vrijwilligers is ook onderscheiden van vrijwillige inzet, zoals vb. Mantelzorg voor een ziek familielid of buur, of een gift aan de humanitaire organisatie.

Onderscheid met vergoede vrijwillige inzet –vb. vrijwillige brandweerlieden. Ze krijgen voor hun inzet een vergoeding die hoger ligt dan de kosten.

4.2 VRIJWILLIGERSOVEREENKOMST

In de wet behandelt men het vrijwilligerswerk vooral in het kader van de bescherming van de vrijwilliger en de organisatie. De rechten en plichten van de vrijwilliger en de organisatie zijn daar niet expliciet in opgenomen. Onrechtstreeks zijn er wel regelen in het kader van de subsidiëring, vb. in de gezondheids- en de welzijnssector.

Er is wel een overeenkomst in de zin van art 1101 van het burgerlijke wetboek, met twee gevolgen:

Vrijwilligerswerk gebeurt vrijwillig, maar is niet vrijblijvend

Vermits het hier gaat om een zekere ‘vrijgevendheid’ zal de aansprakelijkheid minder streng worden beoordeeld.

Deze gevolgen gelden, ongeacht het feit of er al dan niet iets op papier gezet is.

Soms is een schriftelijke overeenkomst wettelijk voorzien. Het decreet van 23 maart 1994 op het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector voorziet in een verplichte afsprakennota.

4.3 POSITIE VAN DE VRIJWILLIGER IN DE HUIDIGE REGELGEVING

Aansprakelijkheid – burgerlijke wetboek 1382 e.v. (fout – oorzakelijk verband – schade), strafrecht – opzettelijk en onopzettelijk doden en verwonden

Verzekering – men kan zich tegen deze aansprakelijkheid verzekeren

Vergoedingen – niets voorzien, in de gezondheids- en welzijnssector zuivere bewijsbare kostenvergoedingen, omzendbrief iets soepeler.

Sociaal recht – arbeidsbescherming, bescherming en preventie op het werk. De verenigbaarheid van sommige vrijwilligerswerk met de werkloosheidsuitkeringen.

5. Massamedia: Socialisatie en Cultuur

5.1 SOCIALISATIE EN CULTUUR

Een menselijk leven bestaat voor een groot deel uit interacties: gesprekken voeren, blikken uitwisselen, iemand een brief of een e-mail sturen, uitgaan, een voetbalwedstrijd spelen enz.

De uitkomst van interacties is vaak onvoorspelbaar. Toch zijn er ook altijd voorspelbare aspecten aanwezig. Dit komt doordat er allerlei normen of gedragsregels worden afgesproken.

Cultuur: alle waarden en normen en andere aangeleerde kenmerken die de leden van een groep of samenleving met elkaar gemeen hebben en dus als vanzelfsprekend beschouwen.

Voor alle mensen geldt dat zij wezenlijk van anderen afhankelijk zijn. De verschillende soorten afhankelijkheid rangschikken we in vier soorten bindingen:

Affectieve: betrekking op de behoefte aan vriendschap en liefde, die we van jongs af proberen te vervullen.

Economische: alle handelingen die we verrichten om in ons levensonderhoud te voorzien.

Cognitieve: overdracht van kennis, afhankelijk van leraren, journalisten die informatie verschaffen via massamedia.

Politieke: als burgers kunnen we niet veel dingen zelf regelen. (bestuursapparaat zorgt voor wezenlijke zaken als wegen, onderwijs etc.; politie zorgt voor verdedigen tegen fysiek geweld).

Nature-nurture-debat: de vraag of menselijk gedrag meer bepaald wordt door aangeboren of door aangeleerde kenmerken.

Nature: Degenen die de nadruk leggen op de aanleg beschouwen emoties en driften als biologisch bepaald. Zij noemen vaak het bestaan van twee basisdriften in ieder mens: het streven naar eenwording met medemensen en de destructieve neiging. Uit deze driften komen de meeste positieve en negatieve emoties voort die mensen elkaar vertonen.

Nurture: benadrukken de culturele verschillen die er bestaan tussen mensen als het gaat om het uiten van emoties. Gevoelens zijn aangeleerd.

Normen: gedragsregels

Waarden: principes

Sterke verschillen in de normen en waarden tussen mensen kunnen de basis zijn van allerlei conflicten.

Een samenleving verandert voortdurend. Culturen verschillen per plaats, tijd en groep. Dat wat gepast en ongepast is, verschilt per generatie en per samenleving.

Iedereen speelt in zijn leven bepaalde rollen, waaraan we onze identiteit ontleen. Door middel van o.a. taalgebruik en kleding creëren we een beeld van onszelf.

De persoonlijkheid die de mens naar buiten toe laat zien, the presentation of the self, wordt sterk beïnvloed door maatschappelijke opvattingen over de manier waarop men zich in een bepaalde rol dient te gedragen.

Impression management: een mens heeft verschillende maskers die ze verwisselen als ze in een andere situatie terecht komen. De mens is er voortdurend op uit om geloofwaardig over te komen (Goffman).

Een rolconflict treedt op wanneer iemand met tegenstrijdige verwachtingen wordt geconfronteerd.

Vanwege de verscheidenheid aan cultuurgroepen is Nederland een multiculturele samenleving geworden. Over het algemeen delen deze cultuurgroepen de meeste essentiële normen en waarden die in Nederland als geheel gelden. Soms is dit niet het geval en gaat de cultuur van een groep lijnrecht tegen de heersende opvattingen in.

Dominante cultuur: een cultuurgroep die in een samenleving domineert.

Subcultuur: waarden, normen en andere cultuurkenmerken op bepaalde onderdelen wijken af van de dominante cultuur.

Alle groepen die hiervoor genoemd zijn vormen subculturen met eigen gewoonten en regels.

Tegencultuur: mensen die zich verzetten tegen de dominante cultuur of daar een bedreiging voor vormen (via protesten). Basis wordt gelegd door verzet en creëren van conflictsituatie.

Bedrijven ontwikkelen een eigen cultuur. Die uit zich in de kledinggewoonten, kledingvoorschriften, wijze waarop management omgaat met de mensen van de werkvloer etc.

Multiculturele samenleving: een maatschappij waar mensen met verschillende culture achtergronden naast elkaar leven.

Na de tweede wereldoorlog ontstond er emigratie en immigratie. In de jaren '60 kwamen deze immigranten naar ons land in verband met een arbeidstekort. Later omdat ze in hun eigen land niet meer veilig waren, hier een betere toekomst verwachtten of hun gezinnen te verenigen.

Voor deze ontwikkelingen zijn twee hoofdoorzaken:

Betere communicatie: dankzij nieuwe media weten we meer van elkaar. Andere culturen zijn daardoor minder vreemd.

Betere vervoer: dankzij de ontwikkeling van betere transportmiddelen kunnen we tegenwoordig alle uithoeken van de wereld zien.

Door deze twee oorzaken zijn landen die we vroeger ver en exotisch vonden, dichtbij gekomen à "global village" (een werelddorp).

Leven in een multiculturele samenleving betekent dat mensen een manier moeten vinden om met elkaars cultuur om te gaan. We moeten ons aanpassen aan de plaatselijke normen. Tegelijkertijd wordt onze samenleving door de opname van culturen verrijkt.

Na WOII nam de welvaart toe. Jongeren kregen meer vrije tijd en hadden meer geld te besteden.

Hierdoor konden zich onder jongeren verschillende cultuurstijlen ontwikkelen.

Omdat de leefstijl meestal afwijkend is, is er dikwijls een generatiekloof tussen kinderen en ouders.

Jongeren willen een eigen leven leiden en meer vrijheid hebben om dingen zelf te beslissen. Behalve dit verzet is er ook een uiting van verbondenheid.

Jeugdculturen komen vaak voort uit muziekstromingen. Rap komt uit zwarte wijken van de VS, zingen over maatschappelijke problemen zoals racisme.

Volwassenen proberen vaak greep te krijgen op jeugdculturen. Ze zijn een belangrijke doelgroep voor het bedrijfsleven (sommige bedrijven hebben trendwatchers).

Belangrijkste kenmerk van jongerenculturen: jongeren willen hun eigen wereld waar volwassenen niks mee te maken hebben.

Socialisatie: het proces waarbij iemand de waarden, normen en andere cultuurkenmerken van zijn samenleving of groep aanleert. Het doel is aanpassing van het individu aan zijn omgeving. Het zorgt ervoor dat het leven in een samenleving geordend kan verlopen.

Door de socialisatie komen collectieve gedragspatronen tot stand (gemeenschappelijke gebeurtenissen). Ook hiermee worden normen en waarden overgebracht.

Datgene wat je als je persoonlijke identiteit beschouwt, wordt mede gevormd door talloze sociale ervaringen die je in de loop van de tijd hebt doorgemaakt. We zijn ieder op onze eigen manier uniek,

maar tegelijkertijd worden we in gedrag en opvattingen sterk bepaald door de cultuur waar we deel uitmaken.

Bij cultuuroverdracht maken we onderscheid tussen twee vormen:

Enculturatie: het aanleren van cultuurkenmerken in de samenleving of het milieu waarin men is geboren.

Acculturatie: het later aanleren van de kenmerken van een cultuur waar men niet oorspronkelijk toe behoort.

In vrijwel ieder mensenleven komt het socialisatieproces tot stand via het gezien.

Socialiserende instituties: instellingen, organisaties en overige collectieve gedragspatronen waarmee de cultuuroverdracht in een samenleving plaatsvindt.

Vijf belangrijke socialiserende instituties:

- School: kinderen leren discipline, samen te werken, taken te verrichten etc.
- Werk: prestatie leveren. Bepaalt leefritme.
- Maatschappelijke groeperingen: mensen leren zich te gedragen naar de normen en waarden van groeperingen.
- Overheid: in onze maatschappij gelden talloze regels.
- Media: door de opkomst van televisie beheersen de massamedia veel meer dan vroeger ons dagelijks leven. Daarom zijn ze belangrijker geworden voor de verspreiding van onze cultuur.

Sociale controle: de wijze waarop mensen andere mensen stimuleren of dwingen zich aan de geldende normen te houden.

We noemen sociale controle formeel wanneer deze is gebaseerd op geschreven regels (wetten, reglement sportclub, arbeidscontract).

Informele sociale controle: beleefdheidsvormen en andere ongeschreven regels.

Sociale controle vindt vaak plaats in de vorm van sancties, waarmee mensen ervoor zorgen dat anderen zich gedragen naar de geldende formele en informele normen. Dit kan negatief of positief karakter hebben, namelijk beloningen en straffen:

- formele positieve sancties (koninklijke onderscheiding, diploma)
- formele negatieve sancties (boete)
- informele positieve sancties (applaus na voorstelling)
- informele negatieve sancties (kind naar kamer sturen)

Het doel van socialisatie en sociale controle is bereikt, wanneer er internalisatie van de cultuur plaatsvindt: mensen maken sommige aspecten van hun cultuurgroep zo eigen, dat zij zich automatisch gaan gedragen zoals de groep dat van hen verwacht.

Socialisatie en internalisatie vinden ook vaak plaats doordat kinderen het gedrag van hun ouders nabootsen.

Voorbeelden internalisatie: het dragen van kleding, de aanpassing aan verkeersregels, schrijven en spreken, telefoneren, elkaar begroeten etc.

6. Werkstuk Levensbeschouwing

6.1 WERELDGODSDIENSTEN

Christendom

Algemeen korte omschrijving :

Ongeveer 2000 jaar geleden leefde Jezus in Israël. Hij was een gelovige Jood. Hij nam het op voor mensen die buitengesloten werden. Zijn Joodse volgelingen geloofden dat Jezus door God gezonden was. Zij noemden hem Messias (Hebreeuws voor Gezalfde). Jezus stierf aan een kruis. Daarom is het kruis het symbool voor het Christendom. Na zijn opstanding komen ook niet-joden tot dit geloof. Er wordt in het Grieks over Jezus verteld en geschreven. Gezalfde klinkt in het Grieks als : Christus. Volgelingen van Jezus worden Christenen genoemd.

Heilig boek :

De Christelijke bijbel bestaat uit 2 delen :
Het Oude en het Nieuwe Testament.

Oude Testament bestaat uit een aantal boeken die geërfd werden van de Joden.

Nieuwe Testament bestaat uit een aantal onderdelen :

-De 4 Evangeliën die vertellen over Jezus.

-Het boek Handelingen vertelt de verhalen over Jezus' eerste volgelingen.

-De Brieven, die zijn geschreven aan de 1e groepen volgelingen van Jezus : de 1e gemeenten.

-De Openbaring is een visioen (bijzonder droomgezicht), in 1e instantie bedoelt voor de 1e christenen die door de Romeinen werden vervolgd.

Islam

Algemene korte omschrijving :

De Islam ontstond rond het jaar 600 in Arabië. Mensen die in woestijnlanden wonen, reizen vaak 's nachts als het koel is. De maan en de sterren wijzen hen dan de weg. Zo wijst de Islam de gelovigen de weg op hun reis door het leven. Vandaar de symbolen een maan en een ster voor de Islam.

Heilig boek :

De Islam heeft als heilig boek de koran.

Mohammed ontving boodschappen van God via de engel Gabriël. De volgelingen van Mohammed schreven die boodschappen van de engel op in de koran. Het woord koran betekent letterlijk tekst om voor te dragen. Het is in het Arabisch geschreven. Er zijn 114 soera's (hoofdstukken). De uitspraken van Mohammed vormen de soenna, de leefregel naast de Koran.

In de koran staan allerlei dingen zoals gebeden, rechtsregels, maatschappelijke voorschriften, profetenverhalen en Mohammeds eigen

levenservaringen.

Is het vergelijkbaar met de bijbel ?

Ja een gedeelte wel, omdat er in de bijbel ook gebeden, voorschriften en profeetverhalen in voorkomen. Toch is het nooit te vergelijken omdat de koran een ander geloof heeft dan de bijbel.

Boeddhisme

Algemene korte omschrijving :

Het boeddhisme is 2500 jaar geleden ontstaan in India.

Boeddha zag dat er leed was. Hij leerde hoe je van dat lijden kunt bevrijden. Het symbool van het boeddhisme is het wiel met de 8 spaken. De 8 spaken wijzen op het achtvoudige pad. Dat betekent de 8 stappen in de hemel.

Heilig boek :

De leer van de boeddha is opgeschreven in de Tipitaka.

Dat woord betekent '3 manden'. Het boek bestaat dan ook uit 3 delen :

-de discipline : de regels voor monniken en nonnen.

-de Sutta's : de predikingen.

-de Abhidama : de psychologie van het boeddhisme

Het boeddhisme heeft heilige teksten die bestaan uit spreuken en preken die grotendeels aan boeddha worden toegeschreven.

Een van de belangrijkste boeken is Dharmapada.

Het boek is in het Sinhalees geschreven.

Is het vergelijkbaar met de bijbel?

Ik vind van niet, omdat de bijbel uit 2 delen bestaat en de Tipitaka uit 3 delen. Die 3 delen komen ook niet overeen met de bijbel.

Jodendom

Algemene korte omschrijving :

De godsdienst van het joodse volk is heel oud en ontstond in het Midden-Oosten. Joden geloven dat God hen lang geleden een eigen land heeft gegeven. Het heet Israël en de belangrijkste stad is Jeruzalem.

De belangrijkste symbolen zijn de Davidsster en de menora (zevenarmige kandelaar).

Heilig boek :

Het heilige boek van het jodendom is de tenach.

Onder de vele joodse heilige boeken is een verzameling van 36 boeken die tenach of joodse bijbel heet. Ze zijn onderverdeeld in 3 groepen :

-De thora : ook wel de 5 boeken van mozes genoemd. Het bevat de geschiedenis van het joodse volk tot aan de dood van Mozes. In de thora staan verhalen en leefregels, waaronder de tien geboden.

-De nebiim, de profeten. Dit deel van tenach beschrijft de geschiedenis van het joodse volk na Mozes, in het beloofde land. In de 23 boeken staan verhalen, wijze lessen en visioenen (bijzondere dromen) van Joodse profeten.

-De chetubim, de geschriften. In dit 3e deel van de tenach (bestaat uit 8 boeken) staan liederen, gedichten, spreuken en verhalen die bij feesten horen.

De tenach is in het Hebreeuws geschreven.

Is het vergelijkbaar met de bijbel ?

Ja het Oude Testament komt overeen met de tenach. De volgorde van de boeken verschilt wel.

Hindoeïsme

Algemene korte omschrijving :

Het is de oudste godsdienst. Het is ruim 4000 jaar geleden ontstaan in India. Het symbool is het woord Aum of Om, dat iets probeert weer te geven van wat je je niet kunt voorstellen : Brahman. (God).

Heilig boek :

Hindoes geloven in een grote geestelijke kracht : Brahman (God).God heeft geen vorm of lichaam, maar kan de gedaante van een mens aannemen. De bekendsten daarvan zijn Krisha, Visjnoe en Rama. Een van de heilige boeken

heet : Upanishad. Dat betekent : Ga bij je leraar zitten. Dit boek leert dat je Brahman tegenkomt in alles wat leeft. Een ander heilig boek is de Ramayana. Daarin staat het spannende verhaal in over prins Rama, die zijn ontvoerde vrouw Sita moet bevrijden om koning te worden.

Het heeft dus veel heilige boeken die de godsdienst verklaren en de mensen zeggen hoe ze moeten leven. De oudste teksten zijn 4 boeken die veda's genoemd worden. Ze gaan over lofzangen op de goden en teksten waarin beschreven staat hoe priesters hun taak moeten vervullen. Daarna volgen nog de filosofische uiteenzettingen over geloof. De puruna's zijn boeken met uitleg over de veda's. De wetten van Manu geven leefregels.

Is het vergelijkbaar met de bijbel?

Nee, want het bestaat uit ander soort boeken die niet in de bijbel voorkomen. Bijvoorbeeld het verhaal van prins Rama staat niet in de bijbel.

7. DEFINITIES VAN GODSDIENST VAN WESTERSE WETENSCHAPPERS

Eeuwenlang werd de definitie van godsdienst gebaseerd op beginselen, en dan voornamelijk op de vraag of deze beginselen dezelfde kenmerken vertoonden als in het christendom werden gevonden. De eerste pogingen om aan de beperkingen van deze doctrinaire lakmoesproef te ontkomen, dateren uit het begin van de 19e eeuw. Geleerden begonnen toen intuïtieve en op ervaring gebaseerde factoren in hun overwegingen te betrekken, teneinde meer de nadruk te leggen op de godsdienstige beleving van de mens; dit was van doorslaggevend belang in Aziatische godsdiensten, maar maakte nog geen deel uit van de westerse beoordelingscriteria. Dit leidde tot een meer gevoelsmatige benadering, geïllustreerd door de definitie van godsdienst van de Duitse theoloog Friedrich Schleiermacher: “een gevoel van absolute afhankelijkheid” - in tegenstelling tot een gevoel van “relatieve” afhankelijkheid van iets anders, iets goddelijks.

Jarenlang werden godsdiensten verklaard aan de hand van methoden die meer berustten op speculatie dan op feitenkennis, vooral als het ging om oosterse godsdiensten. Uiteindelijk kwam omstreeks 1860 de wetenschapper Max Muller uit Oxford met het voorstel een “godsdienstwetenschap” in het leven te roepen, op basis waarvan religie zou kunnen worden beoordeeld aan de hand van objectieve criteria, gebaseerd op werkelijke feiten en eerlijke en nauwkeurige vergelijkingsmethoden.

In het begin van de 20e eeuw beweerden antropologen en sociologen dat een geloofsovertuiging en haar gebruiken alleen konden worden begrepen binnen de cultuur waaruit ze voortkwamen. Aangevoerd door de sociologen Emile Durkheim en Max Weber, waren zij van mening dat godsdienst zou moeten worden beoordeeld op basis van zijn gezamenlijke maatschappelijke factoren en zij brachten geloofsovertuigingen terug tot de maatschappelijke, economische, politieke, psychologische en culturele bestanddelen. Hun zienswijze stond echter op veel punten bloot aan kritiek, vooral omdat zij geen rekening hielden met wat velen zien als de essentie van godsdienst: het bovenzinnelijke of transcendentale.

Het begrip transcendentie, dat zoveel betekent als ‘te boven gaan’, ‘overbruggen’ of ‘overgaan’, is een fundamenteel kenmerk van alle geloofsovertuigingen en een kernpunt van elke hedendaagse definitie van godsdienst. Transcendentie legt een verbinding tussen de natuurlijke en de bovennatuurlijke wereld, hetgeen de mens in staat stelt de beperkingen van zijn biologische of fysieke staat te overbruggen en zich naar de plaats van het goddelijke te begeven. Dit kan een fysieke plaats zijn zoals een tempel of kerk, of een symbolische, zoals een afbeelding of een beginsel of een combinatie van beide.

Het begrip transcendentie, dat zoveel betekent als 'te boven gaan', 'overbruggen' of 'overgaan', is een fundamenteel kenmerk van alle geloofsovertuigingen en een kernpunt van elke hedendaagse definitie van godsdienst. Transcendentie stelt de mens in staat de beperkingen van zijn biologische of fysieke staat te overbruggen en zich naar de plaats van het goddelijke te begeven.

Het onderscheiden tussen de goddelijke (of bovennatuurlijke) en de fysieke wereld - tussen het 'heilige' en het 'profane' - is een ander fundamenteel kenmerk van een geloofsovertuiging en een onmiskenbaar element in de meeste definities van godsdienst. Dit onderscheid komt het meest tot uiting in godsdienstige rituelen, gebruiken en andere uiterlijkheden met een overduidelijk religieus karakter.

Spoedig werden er ook andere bredere benaderingen tot het definiëren van godsdienst ontwikkeld. Ook deze waren gebaseerd op de uitgangspunten van Schleiermacher, maar men vermeid daarbij de "reducerende" methode waarbij zo sterk de nadruk werd gelegd op maatschappelijke factoren. De twee meest bekende exponenten van deze nieuwe benadering, Rudolf Otto en Mircea Eliade, bepleitten een definitie van godsdienst aan de hand van hoe iemand het heilige ervaart, een gewaarwording die zij omschreven als een intens, diep religieus gevoel. Zij legden meer de nadruk op de dingen die door iemand als heilig werden beschouwd of waarvan werd aangenomen dat ze over een bovennatuurlijke kracht beschikten. Dit kon een voorwerp zijn, of een persoon, een bepaalde handelwijze of een structuur.

In weer een andere benadering, bepleit door de godsdiensthistoricus Joachim Wach, wordt religie eveneens gedefinieerd aan de hand van objecten en symbolen. Wach breidde het gangbare symboolbegrip uit zodat ook mensen en activiteiten, en zelfs instituties ertoe behoorden - in feite kon iedere activiteit, voorwerp of persoon dienen als brug of verbinding tussen de heilige en de materiële wereld. Hij noemde deze verbindingen 'godsdienstige uitdrukkingsvormen' en groepeerde ze in drie hoofdcategorieën: (1) theoretische vormen van godsdienstige expressie zoals leerstellingen, geloofsopvattingen, mythen en uitspraken, (2) praktische vormen van godsdienstige expressie zoals erediensten, rituelen en gebruiken, en (3) sociologische vormen van godsdienstige expressie zoals organisaties, onderlinge verhoudingen en gezag.

Hoewel hedendaagse godsdienstwetenschappers het bepaald niet eens zijn over een algemeen geldende definitie van godsdienst, lijkt het erop dat men er het er over eens is dat deze drie categorieën van godsdienstige expressie een nauwkeurig beeld geven van de essentiële, gemeenschappelijke eigenschappen van godsdiensten.

In wezen wordt gekeken naar:

- ✓ Geloofsvoorstellingen die zich bezighouden met het bovennatuurlijke, een “uiteindelijke werkelijkheid” die de fysieke wereld te boven gaat. Deze uiteindelijke werkelijkheid kan een God zijn, goden of een Opperwezen, of eenvoudigweg een bovennatuurlijk principe zoals geloof in zielsverhuizing.
- ✓ Godsdienstige gebruiken die de mens in staat stellen contact te leggen met deze uiteindelijke werkelijkheid, deze te begrijpen, er een relatie of verbond mee aan te gaan.
- ✓ Een gemeenschap van gelovigen die gezamenlijk deze uiteindelijke werkelijkheid nastreven.

De meeste vergelijkende godsdienstwetenschappers kunnen zich in deze driedelige benadering vinden omdat deze vrij is van godsdienstige vooroordelen, geen standpunten opdringt, en geen beoordeling inhoudt van godsdienstige overtuiging of gebruiken. Het is, zoals professor Wilson het uitdrukt, een waarachtig “ethisch neutrale” definitie.